

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU için
ÜNİVERSİTELERDE
SOSYAL GİRİŞİMCİLİK
ÖNERİ BELGESİ
2015

TOPLUM
GÖNÜLLÜLERİ

İÇİNDEKİLER

I. GİRİŞ	2
II. SOSYAL GİRİŞİMCİLİK NEDİR?	3
III. ÜNİVERSİTELERDE SOSYAL GİRİŞİMCİLİK PROJESİ	3
1. Arka Plan: “Üniversitelerde Sosyal Sorumluluk ve Sosyal Girişimcilik Pilot Projesi” (2012-2013)	3
2. Üniversitelerde Sosyal Girişimcilik Projesi (2014-2015)	3
3. Proje Kapsamında Yapılan Etkinlikler	4
IV. ÜNİVERSİTELERDE SOSYAL GİRİŞİMCİLİK ALANINDA YAŞANAN SIKINTILAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	5
1. Problem: Sosyal Girişimciliğin yeni bir kavram olması	5
2. Problem: Yönetsel ve bürokratik sıkıntılar	6
3. Problem: Üniversite çalışanlarının iş yükü	7
4. Problem: Üniversite içi koordinasyon eksikliği	8
5. Problem: Üniversite yerellerindeki işbirliği zayıflığı	9
V. SONUÇ	10

I. GİRİŞ

Toplum Gönüllüleri Vakfı (TOG), Amerika Birleşik Devletleri Ankara Büyükelçiliği tarafından sağlanan hibe programı kapsamında, Eylül 2014 tarihinden beri "**Üniversitelerde Sosyal Girişimcilik Projesi**"ni yürütmektedir. Proje 2012-2013 yıllarında başarıyla yürütülen "Üniversitelerde Sosyal Sorumluluk ve Sosyal Girişimcilik Projesi"nin devamı olarak kurgulanmıştır.

Türkiye genelinde sosyal sorumluluk ve sosyal girişimcilik konularında kurumsal kapasiteleri, uygulamaları, deneyim ve uzmanlıkları farklı, coğrafi çeşitlilik gözetilerek seçilmiş 8 üniversitenin katılımıyla gerçekleşen projemizin temel amacı Türkiye'de oldukça yeni olan **sosyal girişimcilik** alanının üniversiteler arasında yaygınlaştırılmasıdır.

Katılımcı üniversiteler:

- **Abdullah Gül Üniversitesi**
Kayseri
- **Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi**
Adana
- **Akdeniz Üniversitesi**
Antalya
- **Gaziantep Üniversitesi**
Gaziantep
- **Giresun Üniversitesi**
Giresun
- **Koç Üniversitesi**
İstanbul
- **Uludağ Üniversitesi**
Bursa
- **Yaşar Üniversitesi**
İzmir

Bu öneri belgesinde, proje süresince yukarıda adı geçen paydaş üniversitelerle yapılan çalışma toplantıları, çalıştay ve atölyeler sonucu elde ettiğimiz çıktılar sizlerle paylaşacağız. Öncelikle "**Üniversitelerde Sosyal Girişimcilik Projesi**"nden ve bu projenin arka planını oluşturan "Üniversitelerde Sosyal Sorumluluk ve Sosyal Girişimcilik Pilot Projesi"nden kısaca bahsedeceğiz. Ardından üniversitelerde sosyal sorumluluk ve sosyal girişimcilik alanlarında ne gibi sorunlarla karşılaşıldığına değinecek ve sonrasında ise üniversite bileşenleri tarafından ortaklaşılan bazı çözüm önerilerine odaklanacağız. Bu belgenin Türkiye'deki üniversitelerde sosyal sorumluluk ve sosyal girişimcilik alanlarında YÖK tarafından yapılacak iyileştirme planlarının belirlenmesinde yol gösterici olmasını umuyoruz.

II. SOSYAL GİRİŞİMCİLİK NEDİR?

Sosyal girişimcilik, toplumdaki sorunlara yenilikçi çözümler getirilmesi olarak tanımlanmaktadır. ¹ Toplumsal fayda odaklı girişimler olarak da tanımlayabileceğimiz sosyal girişimcilik, toplumsal bir sorunun çözümünde yenilikçi yöntemlerin kullanıldığı ekonomik bir model de içerir.

Sosyal girişimlerin stratejilerine ekonomik bir modeli dahil etmeleri, ticari girişimleri hatırlatsa da bu iki “girişim” biçimi arasındaki en belirgin fark sosyal-etki odaklılık ile kar-odaklılık yaklaşımlarıdır.

Girişimciler, ortaya koyacakları faaliyet ile kişisel bir kazanım hedeflerken; sosyal girişimciler yapacakları faaliyetin çıktısının toplumsal bir kazanım üretmesini hedeflerler. ²

III. ÜNİVERSİTELERDE SOSYAL GİRİŞİMCİLİK PROJESİ

1. Arka Plan: “Üniversitelerde Sosyal Sorumluluk ve Sosyal Girişimcilik Pilot Projesi” (2012-2013)

Toplum Gönüllüleri Vakfı'nın Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçiliği'nin desteği ve Sosyal İnovasyon Merkezi'nin çözüm ortaklığı ile Ekim 2012 - Temmuz 2013 tarihleri arasında 5 üniversiteyle birlikte yürüttüğü “Üniversitelerde Sosyal Sorumluluk ve Sosyal Girişimcilik Pilot Projesi” ile üniversite öğrencilerinin sosyal sorumluluk ve sosyal girişimcilik

projelerine katılımı için bir model oluşturulması amaçlanmıştır. Bilkent Üniversitesi (Ankara), Giresun Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi (Bursa) ve Akdeniz Üniversitesi (Antalya) projenin katılımcı üniversiteleri olarak süreçte yer almışlardır.

2. Üniversitelerde Sosyal Girişimcilik Projesi (2014-2015)

TOG, Amerika Birleşik Devletleri Ankara Büyükelçiliği tarafından sağlanan hibe programı kapsamında, Eylül 2014 tarihinden beri “**Üniversitelerde Sosyal Girişimcilik Projesi**”ni yürütmektedir. Üniversitelerde Sosyal Sorumluluk ve Sosyal Girişimcilik Pilot Projesi'nin devamı olarak kurgulanan bu projede sosyal girişimciliğin

üniversitelerde bir kavram olarak tanıtılması ve yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır.

Sosyal sorumluluk, üniversitelerde gün geçtikçe daha fazla gelişen ve çeşitli etkinliklerle hayata geçirilen bir kavramken, sosyal girişimcilik henüz başlangıç düzeyindedir.

Dolayısıyla “Üniversitelerde Sosyal Girişimcilik Projesi”nin en büyük amaçlarından biri sosyal girişimciliğin üniversite öğrencileri, üniversite ve toplum için taşıdığı potansiyelin üniversite yönetimlerine ve akademisyenlere aktarılması, bu konuda farkındalık ve istek uyandırılması olmuştur.

Bu projede sosyal girişimciliğin bir kavram olarak üniversite paydaşlarıyla buluşturulması yanında,

- i. Sosyal girişimciliğin yükseköğretim öğrencileri arasında yaygınlaştırılması ve öğrencilerin sosyal girişimcilik süreçlerine katılmasının sağlanması
- ii. Üniversite içerisindeki tüm paydaşların (akademisyen, idari personel ve öğrenciler) katılımıyla sosyal sorumluluk ve sosyal girişimcilik konularının ele alınması ve paydaşlar arasındaki iletişimin artırılması,

iii. Üniversitelerde sosyal girişimcilik alanının gelişimine katkı yapması,

iv. Katılımcı üniversiteler arasındaki paylaşım ve işbirliği alanının artırılması,

v. Projenin Türkiye’deki diğer üniversitelere de iyi örnek olması ve sosyal girişimcilik alanının yaygınlaştırılmasında öncülük etmesi amaçlanmıştır.

3. Proje Kapsamında Yapılan Etkinlikler

- Katılımcı 8 üniversiteye ziyaretler yapılarak projeye ilişkin yüz yüze bilgilendirme toplantıları yapıldı.
- Sosyal girişimcilik alanında önceden hazırlanmış durum analizi soruları yardımıyla üniversitelerin iç durum analizini yapmak üzere “**çalışma grubu toplantıları**” gerçekleştirildi. Bu çalışma toplantılarında öğrenci, akademisyen, personel, yönetim olmak üzere pek çok paydaşın bir araya gelmesi sağlandı. Böylece üniversitelerde sosyal girişimcilik alanında karşılaşılan sıkıntılar ve iyileştirme önerileri, tüm üniversite bileşenlerinin katılımıyla ele alınmış oldu.
- Katılımcı 8 üniversitenin her birinde üniversite yönetimlerinin daveti ile konuya ilgi duyan akademisyenler, öğrenci konseyleri, kulüpleri ve ilgili idari birimlerin temsilcisi paydaşlar bir araya getirildi ve **sosyal girişimcilik atölyesi** gerçekleştirildi. Bu atölye sayesinde sosyal girişimcilik kavramını ilk kez duyan katılımcıların dahi sosyal girişimci fikirler üretebilecek temel düşünme biçimini benimsemeleri sağlandı.

- 8 üniversitenin öğrenci, akademisyen ve idari personelden oluşan ilgili temsilcilerinin ve alanında uzman konukların katıldığı bir **Ulusal Çalıştay** düzenlenerek konu tüm boyutları ile ele alındı ve böylelikle üniversiteler arası bir deneyim paylaşımı alanı yaratılmış olundu.

- Üniversite paydaşlarına önerilmek üzere giriş niteliğinde bir sosyal girişimcilik rehber müfredatı hazırlandı.

Yukarıda bahsedilen etkinliklerin ve projemizin de finalini oluşturacak son aşama, 1 yıla yakın bir süredir 8 üniversitenin katılımıyla sahada gerçekleştirdiğimiz bu faaliyetlerin çıktılarının Yükseköğretim Kurulu ile paylaşılmasıdır.

Bu metnin geri kalanında bu çıktılardan, yani üniversitelerin sosyal girişimcilik alanında yaşadığı sıkıntılar ve bu sıkıntılara yönelik çözüm önerilerinden bahsedilecektir.

IV. ÜNİVERSİTELERDE SOSYAL GİRİŞİMCİLİK ALANINDA YAŞANAN SIKINTILAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Bu bölümde **Üniversitelerde Sosyal Girişimcilik Projesi** boyunca yapılan atölyeler, durum analizi çalışma toplantıları ve ulusal çalıştay sonucu **üniversiteler tarafından üzerinde en çok ortaklaşılan problemlerden ve bu problemlere yönelik çözüm önerilerinden** bahsedeceğiz.

Aşağıda bahsedeceğimiz bu saptamalar, *projemizin pilot hali olan “Üniversitelerde Sosyal Sorumluluk ve Sosyal Girişimcilik Projesi”nden edindiğimiz tecrübelerle beraber bu alanda yaptığımız üç yıl süren çalışmalar sonucu elde ettiğimiz belli başlı odak noktalarıdır.*

1. PROBLEM:

Sosyal girişimciliğin yeni bir kavram olması

Her ne kadar sosyal girişimcilik başta ABD olmak üzere dünyadaki pek çok üniversitede bilinen bir alan olsa da, Türkiye’de birkaç vakıf üniversitesi dışında bu alanda faaliyet yürütülmemektedir. Sosyal girişimcilik kavramının Türkiye’deki üniversitelerde kendine yer edememesinin arkasında yatan nedenler arasında bağış, hayırseverlik ve gönüllülükle özdeşleşmiş sosyal sorumluluk anlayışı bulunabilir. Ancak bu sosyo-kültürel bağlamın gerek politikalar ve yönetsel uygulamalar gerek mikro düzeydeki diğer uygulama pratikleriyle etkileşim içinde olduğunu da unutmamak gerekir.

Dolayısıyla YÖK tarafından yapılacak kimi yönlendirmeler sayesinde bu yeni kavramın yaygınlaştırılıp iyi örneklerin çoğaltılması amacıyla çeşitli adımlar atılabilir.

ÖNERİ:

- YÖK, sosyal girişimciliğin başta öğrenciler olmak üzere tüm paydaşlarla tanıtılması hedefiyle sosyal girişimcilik derslerinin açılmasını teşvik edebilir. Bunun yanı sıra, mevcut sosyal sorumluluk dersi müfredatlarına “sosyal girişimcilik” ayrı bir konu olarak eklenebilir.
- YÖK, üniversiteleri sosyal girişimcilik ile ilgili çeşitli etkinlik ve aktiviteler düzenlemeye teşvik edilebilir.
- Sosyal etki, sosyal inovasyon ve sosyal girişimcilik gibi kavramların YÖK’ün stratejik planları içinde yer alması sağlanabilir.
- Öğrenciler ve akademisyenler tarafından üretilen sosyal girişimcilik projelerinin her aşamada desteklenmesi ve proje yönetimi için gerekli oryantasyonun verilmesi sağlanabilir. Ekip çalışması, iletişim, yönetim, proje üretimi, iş planı, para yönetimi vs. alanlarda eğitimlerin verilmesi teşvik edilebilir.

2. PROBLEM:

Yönetimsel ve bürokratik sıkıntılar

Katılımcı üniversiteler tarafından en çok dillendirilen diğer bir problem ise üniversitelerde ve üniversite yerellerinde ağır işleyen bürokratik süreçler olmuştur. Öğrenci toplulukları tarafından yapılacak aktiviteler, sosyal sorumluluk projelerinin hayata geçirilmesi için alınacak idari izinler ve bütçe ayrılması aşamalarında uzun ve karmaşık bürokratik süreçlerin caydırıcı olduğu görülmüştür.

Öte yandan sosyal girişimcilik dâhil pek çok sosyal sorumluluk projesinin yürütülmesinde üniversite yönetiminin ilgisinin son derece belirleyici olması da bir başka yönetimsel sıkıntı olarak ele alınmıştır. Nitekim üniversite rektörlerinin yönetim dışındaki diğer üniversite paydaşlarını teşvik etmediği, kimi bürokratik/prosedürel engelleri kolaylaştırmadığı durumlarda bu tutumun projelerin hazırlık ve devam aşamalarını kötü etkilediği görülmüştür.

Öğrenci topluluklarının çalışma yürüttükleri alanlarda üniversiteyi aşmaları ve makro düzeyde faaliyetler yürütmeleri sağlanmalıdır. Bunun önündeki en büyük engel ise öğrenci topluluklarının çalışmalarını yürütürken sadece kendi üniversitelerinin kısıtlı ve etkinlik odaklı bütçelerinden pay alabilmelerinin yanı sıra kendi kentlerinin önemli hibe kuruluşlarındaki çeşitli fonlara başvurma şanslarının bulunmamasıdır.

Benzer şekilde özel sektörden bağış alarak çalışmalarını fonlamaları konusu da sıkıntılıdır zira hukuksal prosedürler ve idari uygulamalar nedeniyle, şirketlerin üniversite içindeki bir kulübe doğrudan bağış yapmaları mümkün olamamakta, bu da suiistimale açık fiili bir kayıt dışılığına neden olmaktadır.

ÖNERİ:

- Öğrenci topluluklarının tüzel kişilik kazanması bu sıkıntıların aşılması yolunda önemli bir adım olabilir. Öğrenci topluluklarının tüzel kişilik kazandıkları takdirde yıllık bir planlama ve buna dayalı bir bütçe hazırlığı yapmaları gerekeceğinden topluluk çalışmalarının daha stratejik bir bakış açısına kavuşması mümkün olabilecektir.

Bu tür bir planlı çalışma sisteminin ve bütçelemenin, kaynakların daha verimli kullanılmasını mümkün kılacağı da öngörülmektedir.

- Ayrıca öğrenci topluluklarının tüzel kişilik kazanmasıyla
 - Bütçe bazlı düşünme ve ihtiyaçlar/istekler arasında tercih yapma alışkanlığının geliştirilmesi,
 - Genel bütçeden karşılanamayacak / karşılanamayan çalışmalar için alternatif kaynak geliştirme faaliyetleri düzenlenmesinin sağlanabilmesi,
 - Son dakika etkinlik gerçekleştirilmenin doğal sonucu olan yüksek maliyet düşük kalite denkleminin iyileştirilmesi,
 - Üniversite yönetimleri ile olan ilişkinin tek taraflı talep eden bir biçimden çıkarıp paydaş ilişkisi haline getirilebilmesi,
 - Yıllık planlama ve onay mekanizması doğrultusunda tek tek etkinlik bazlı onay ihtiyacının giderilmesi ve bürokrasinin azalması sağlanacaktır.

3. PROBLEM:

Üniversite çalışanlarının iş yükü

Özellikle Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlıkları (SKSDB) tarafından dile getirilen iş yükü problemi, hem öğrencileri hem de personelin sosyal girişimcilik ve sosyal sorumluluk alanlarındaki faaliyetlerini olumsuz yönde etkilemektedir.

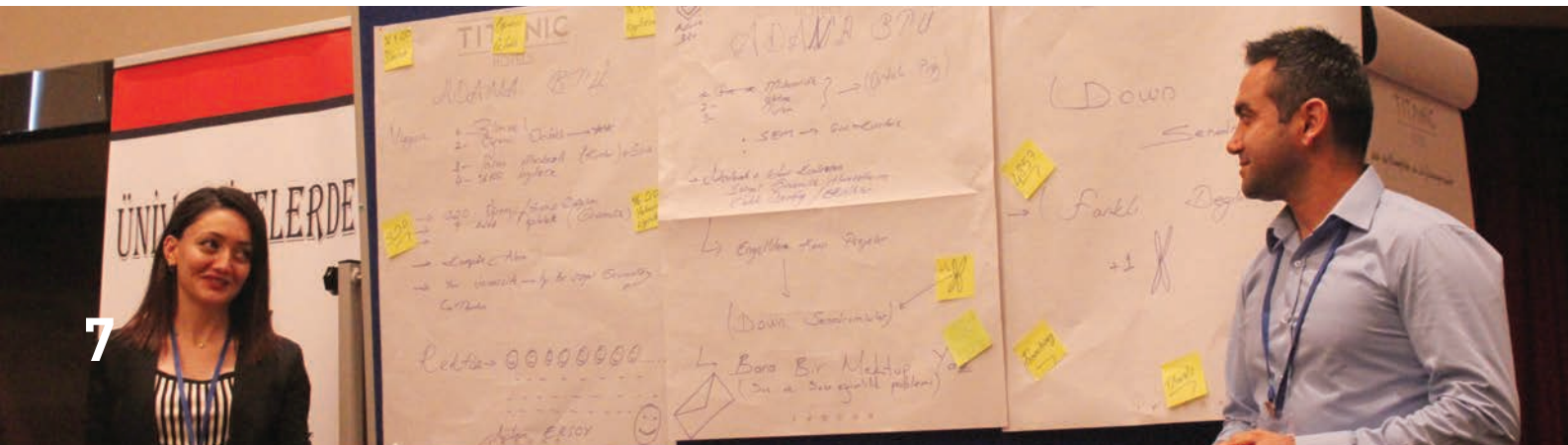
Esas olarak üniversite bünyesinde toplulukların faaliyetleri ve bütçe ihtiyaçlarından sorumlu olan SKSDB'nin pratikte çok sayıda farklı işi birlikte yürüttüğü görülmektedir. Kısıtlı personel sayısı ile yönetim ve öğrenci arasındaki köprü rolünü üstlenmesi bürokratik sıkışmaları da beraberinde getirmektedir. Özellikle prosedürlerin azaltılması konusunda SKSDB'lerin de öğrencilerle benzer düşüncelere sahip olduğu, ancak var olan yönetim çerçevesi ve değiştirilmekten çekinilen içtihatlar nedeniyle adım atmakta zorlandıkları ya da adım attıklarında üst yönetimler tarafından reddedildikleri görülmektedir.

Sosyal sorumluluk ve sosyal girişimcilik çalışmalarına ağır iş yükü nedeniyle gerekli destek ve ilgiyi gösteremeyen bir diğer üniversite bileşeni ise akademisyenlerdir. Akademisyenler tarafından dile getirilen iş yükü problemi, hem akademik hem idari görevlerden dolayı sosyal sorumluluk ve sosyal girişimcilik projelerine vakit ayıramamaları şeklinde ifade edilmiştir. Akademisyenlerin dahil oldukları projeler daha çok kişisel ilgi ve motivasyonları doğrultusunda dahil olunan projelerdir ve bu projelerin sayısı oldukça azdır.

ÖNERİ:

- Öğrenci topluluklarının talepleriyle daha efektif bir şekilde ilgilenilebilmesi için SKSDB'lerdeki iş yükünün azaltılması gerekmektedir. Bunun için de öncelikle personelin iş tanımı ve iş planlamasının yapılması, gerek görüldüğü takdirde personel alımı yapılması önerilebilir.
- Bunun yanında öğrenci toplulukları tarafından yapılan başvurular esnasında karşılaşılan bürokratik yoğunluk ve uzun prosedürlerin azaltılması SKSDB'deki iş yükünün de azalmasını sağlayabilir.
- Bizzat yürütülen veya dahil olunan sosyal girişimcilik projelerinin akademik başarının ölçülmesinde bir değerlendirme unsuru olarak yer alması akademisyenlerin sosyal sorumluluk faaliyetleri içinde yer almasını sağlayabilir.

Dolayısıyla dahil olacakları ve/veya yürütücülüğünü üstlenecekleri projelerin akademik puan olarak karşılık bulması, akademisyenleri sosyal sorumluluk ve sosyal girişimcilik süreçlerine dahil olmaya teşvik edecektir.

4. PROBLEM:

Üniversite içi koordinasyon eksikliği

Çoğunlukla büyük üniversitelerin karşılaştığı bir problem olarak üniversite içi koordinasyon eksikliği iki bağlamda ele alınabilir.

Birincisi, üniversite içindeki farklı birimlerin (öğrenci toplulukları, fakülteler, enstitüler vs.) birbirlerinden kopuk olmaları ve birbirleri arasındaki iletişim eksikliğidir. Bu birimler arasındaki paylaşım alanının genişletilmesi, geniş ölçekli ve kurumsal olarak sürdürülebilir sosyal girişimcilik projelerinin hayata geçirilmesi bakımından oldukça önemlidir.

İkinci olarak öğrenci, akademisyen, üniversite yönetimi ve üniversite personeli arasındaki iletişim ve koordinasyon eksikliğinin başta öğrenciler olmak üzere tüm taraflar açısından olumsuz sonuçlar doğurduğu görülmektedir. Bu üniversite bileşenleri arasındaki iletişim ve paylaşım alanı her ne kadar öğrenci konseyleri, öğrenci toplulukları, akademik danışmanlar, SKSDB vs. eliyle sağlanmaya çalışılıyorsa da bu birimler arasındaki etkileşim yönetsel düzeyde kalmakta ve üniversite genelinde görülmemektedir.

Dolayısıyla sosyal girişimcilik ve sosyal sorumluluk bağlamında üniversite içi koordinasyonu sağlayan bir yapının bulunmaması, bu alanlara olan ilginin az olmasına sebep olduğu gibi hali hazırda yürütülen projelerin etkisi ve sürdürülebilirliğini de olumsuz yönde etkilemektedir.

ÖNERİ:

- Üniversite yönetimi, üniversite içi birimlerin koordinasyonunu sağlamak için birimlerin bir araya getirecek çeşitli toplantı ve aktiviteler yapmaya yönlendirilebilir.

Özellikle üniversiteye dair sosyal sorumluluk çalışmaları kapsamında birimlere ortak uygulama alanlarının yaratılması, üniversitenin bütünlüklü bir hal almasını sağlarken eşgüdüm ortamının da geliştirilmesine yardımcı olur.

- Üniversitelerde Sosyal Girişimcilik Projesi boyunca yapılan tüm aktivitelerde katılımcı üniversitelerdeki tüm bileşenlerin, yani öğrenci, akademisyen, personel ve yöneticilerin olmasına özen gösterilmiştir. Yapılan çalışma ve aktivitelerde de görülmüştür ki bu farklı perspektiflerin bir araya gelmesiyle ortaya çıkan enerji pek çok iyi uygulamanın ortaya çıkmasını sağlayabilir.

Dolayısıyla, öğrenciler ve diğer üniversite bileşenlerinin statüleri dışında da bir araya gelip diyalog kurmaları oldukça önemlidir. Öte yandan proje geliştirmek için hep beraber yapacakları kimi sosyal sorumluluk ve sosyal girişimcilik atölyeleri, çalışma toplantıları ve mini çalıştaylar üniversitede hali hazırda var olan iletişim mekanizmalarını da güçlendirebilir.

5. PROBLEM:

Üniversite yerellerindeki işbirliği zayıflığı

Bulunduğu şehir ile özdeşleşmiş üniversitelerin temsilcileri tarafından işaret edilen sıkıntılardan biri de üniversite şehirlerindeki diğer yerel kurum, kuruluş ve sivil toplum örgütleri ile işbirliğinin zayıf olmasıdır. Toplum ve üniversite arasındaki entegrasyonun sağlanması açısından sosyal sorumluluk ve sosyal girişimcilik çalışmalarının yerel ortaklıklarla sürdürülmesinin oldukça önemli olduğu görülmüştür.

Ancak yerelle işbirliğinin zayıf olması sebebiyle bu alanlarda iyi uygulama örneklerinin olmaması hem üniversitelerde hem yerelde motivasyon eksikliğine ve ilgisizliğe yol açmaktadır.

ÖNERİ:

- YÖK, üniversite ve diğer yerel devlet kuruluşları arasındaki işbirliğinin artırılması için sosyal sorumluluk ve sosyal girişimcilik temasına yönelik yuvarlak masa toplantıları, atölye, çalıştay vb. gibi tarafları harekete geçirecek aktivitelerin yapılmasında teşvik edici bir rol üstlenebilir.
- Üniversiteler, gençlik merkezleri, belediyeler, valilik birimleri ve ticaret odaları vs. sosyal girişimcilik süreçlerinde birlikte yer almaları için çok paydaşlı çeşitli platformların oluşturulması sağlanabilir.
- Sosyal sorumluluk ve sosyal girişimcilik alanında faaliyet yürüten öğrenciler ve diğer üniversite bileşenleri için yerel kuruluşların kolaylaştırıcı uygulamalarda bulunmasına yönelik çeşitli adımlar atılabilir.

V. SONUÇ

Projemiz kapsamında katılımcı üniversiteler ile beraber yaptığımız çalışmalar sonucu üniversitelerin en çok ortaklaştığı sıkıntılar -(i) sosyal girişimciliğin yeni bir kavram olması, (ii) üniversitelerdeki yönetsel ve bürokratik sıkıntılar, (iii) üniversite çalışanlarının iş yükü, (iv) üniversite içi koordinasyon eksikliği ve (v) üniversite yerellerindeki işbirliği zayıflığı- göstermektedir ki üniversitelerde sosyal sorumluluk ve sosyal girişimcilik süreçleri için çeşitli iyileştirici uygulamalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Yukarıdaki başlıklar dışında sosyal sorumluluk ve sosyal girişimcilik çalışmalarına öğrencilerin daha aktif bir rol üstlenmelerini sağlamak için *öğrenci konseylerinin seçim ve katılım süreçlerinin tüm öğrencileri kucaklayacak biçimde geliştirilmesi, öğrencilerin topluluklara katılım süreçlerinin arttırılması ve topluluklar arası ilişkilerin güçlendirilmesi, akademisyen ve öğrencilerin ders dışı iletişim kanallarının güçlendirmesi, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini fark edip geliştirebileceği alanların çoğaltılması, üniversite içinde öğrencilere yönelik yeterli oryantasyonun sağlanması ve üniversitelerin uluslararasılaşma süreçlerinin geliştirilmesi* de iyileştirme önerileri arasında sayılabilir.

Öte yandan öğrenci konseyleri ve öğrenci topluluklarının, üniversitelerin uzun vadeli gelişim planlarının ana unsurlarından biri olarak görülmesi ve öğrencilerin üniversitelerdeki karar alma süreçlerinde yer almalarını sağlayacak mekanizmaların geliştirilip iyileştirilmesi gerekmektedir. Bu başlıklarda değinilen tüm sıkıntı ve çözüm önerileriyle ilgili YÖK'ün üniversitelere yapacağı teşvik ve yönlendirmeler büyük önem taşımaktadır.³

Üniversitelerle beraber yapılan çalışmalar sonucu saptanılan problemlerin ve olası çözüm önerilerinin konu edildiği bu belgenin, üniversitelerdeki sosyal sorumluluk ve sosyal girişimcilik süreçlerinin geliştirilmesine ve YÖK tarafından geliştirilecek iyileştirici politikaların belirlenmesine yardımcı olması beklenmektedir.

³ Ayrıca Bkz. "Üniversitelerde Sosyal Sorumluluk ve Sosyal Girişimcilik Proje Raporu", 2013

 www.tog.org.tr

 www.facebook.com/Toplum.Gonulluleri.Vakfi

 www.twitter.com/TOGVakfi

 www.instagram.com/TOGVakfi

 Facebook: Üniversitelerde Sosyal Girişimcilik Projesi